

beschreven. Vele gegevens, die hier zijn te vinden, kunnen bij de kuur van tuberculoselijders van nut zijn. De dagelijksche spijslijsten, aan het einde van dit boekje afgedrukt, uit het sanatorium „Herrnprotsch” hebben voor den Nederlandschen arts weinig waarde. Wie onzer weet, wat Königsberger Klopse, Leipziger Allerlei, wat Klösse en Grünternsuppe is?

M. MORTIER HIJMANS.

Dr. med. H. BREUNING, *Die Ansteckung mit Tuberkulose und ihre Verhütung*. Tuberkulose-Bibliothek. Beihefte zur *Zeitschrift für Tuberkulose* No. 22. Verlag von JOHANN AMBROSIUS BARTH. Leipzig, 1925. Prijs: 4.50 mark.

Dit buitengewoon aardige boekje zij iederen arts, vooral iedereen, die met tuberculose, tuberculosebestrijding te doen heeft, ter lezing aanbevolen. Talrijke vraagstukken, welke hierop betrekking hebben, worden uitvoerig en helder beschreven. Als zoodanig vormt het een uitstekende aanvulling van het onlangs verschenen leerboek der tuberculose van ULRICI. In alle hoofdstukken bemerkt men, dat de schrijver, de leider van het Consultatiebureau te Stettin en directeur van het sanatorium te Hohenkrug zijn materiaal en ervaring uitstekend weet toe te passen, om vragen te stellen, welke lang anderen weg moeilijk te beantwoorden zijn. Slechts enkele wil ik hier opnoemen: Is tuberculose een besmettelijke ziekte? Wie is besmettelijk? Wie wordt besmet? Ontstaat de tertiaire longtuberculose door superinfectie (exogeen) of door metastase (endogeen)? Langs welken weg komen de tuberkelbacillen van den zieken mensch op den gezonden? Dan volgt een hoofdstuk over het sputum, waarin zijn bekende onderzoekingen (in samenwerking met BOLLMANN) over de druppeltjesbesmetting, een uitbreiding der oude proeven van FLUGGE, nader worden besproken. Bespreking van de stofbesmetting en contactbesmetting. Belangrijk is ook het hoofdstuk over de practische maatregelen, te nemen om besmetting te voorkomen, zoowel in de woning als buiten de woning der zieken. Zijn methode om te beproeven op de school de eenvoudigste begrippen der tuberculose aan de leerlingen duidelijk te maken, zet hij in het kort nog eens uiteen. De moeilijkheden, tuberculoselijders af te zonderen en de besmettingshaarden te vermindern, worden duidelijk gemaakt. Gelukkig meent deze tuberculosearts, dat alles, wat hij in Stettin heeft tot stand gebracht, toch niet geheel vruchteloos is geweest, ja zelfs tot belangrijke gunstige gevolgen heeft geleid. Het ware te wenschen, dat ieder consultatiebureau het zoo ver kan brengen, dat, zooals in Stettin, 90 pCt. der tuberculoselijders aan het Consultatiebureau bekend en geregistreerd zijn.

M. MORTIER HIJMANS.
